

คำกลอนสุภาพ
๔
เรื่อง

พาส์สอนน้อง และ พิเภกสอนเบญจกาย

พิมพ์แจกเป็นที่ระลึก

ในการปลงศพ นางอิม ขึ้นสมทรง

วันที่ ๓๓ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๐

ณ วัดประยุรวงศาวาส

396.9
8.

คำกลอนสุภาษิต

เรื่อง

พาลีสอนน้อง และ พิเภกสอนเบญจกาย

พิมพ์แจกเป็นที่ระลึก

ในการปลงศพ นางอิม ขึ้นสมทรง

วันที่ ๓๓ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๐

ณ วัดประยุรวงศาวาส

2159

2159

คำนำ

หลวงบริบาลบุรีภัณฑ์ ได้นำความจำนงของพระมหาเอิบ วัดประยุรวงศาวาสมาแจ้งว่า ในงานแปลศพนางอ้อม ขึ้นต่อมทรง นั้ เจ้าภาพมีความปรารถนาจะได้หนังสือที่เป็น สุภาษิตลึกเรื่องหนึ่งสำหรับแจกเป็นที่ระลึกแก่บรรดาญาติมิตรผู้มาประชุมในงาน และพอใจพิมพ์คำกลอนสุภาษิตเรื่อง “พาดัดสอนน้อง” และ “พิเภกสอนเบญจกาย” นั้ กรมศีลปากรจึงอนุญาตให้พิมพ์ได้ตามปรารถนา

หนังสือคำกลอนสุภาษิตทั้งสองเรื่องนั้ บ้างถูกตามโคลงนำเรื่องว่า ผู้แต่ง คือ พระธรรมธาดา นามเดิม ศุข เป็นข้าหลวงเดิม (ไม่ทราบว่าเป็นรัชกาลไหน แต่เข้าใจว่าในรัชกาลที่ ๕) มีประวัติว่า เมื่อยังหนุ่มเคยเป็นนายยามมาก่อนแล้ว คงจะเป็นคนเฉลียวฉลาดอยู่ ภายหลังจึงไปรุดให้ไว้ระ

ความ โดยความชอบนั้น จึงได้รับพระราชทาน
บรรดาศักดิ์ให้เป็นที่พระธรรมดাত্র และกดอน
ตุณาศิษย์ ก็ปรากฏว่าแข่งขันในเวลาได้รับพระราช
ทานบรรดาศักดิ์เป็นพระธรรมดাত্রแล้ว แม้จะมี
จำนวนโหวตในเชิงประพันธ์ชดอยู่บ้าง แต่ก็เป็นที่
เรื่องที่เป็นคดีอยู่ จึงหวังว่าผู้รับไปอ่านคงพอใจ

กรมศิลปากรขอเสนอโมทนาในกุศลเจตนาที่เจ้า
ภาพได้จัดพิมพ์หนังสือตุณาศิษย์แจกจ่ายเนื่องในงาน
ทักษิณานุประทาน^๕ จึงอำนวยการยอวิบุตผลให้
ตีพิมพ์แต่ผู้ดริ่งไปสู่ปรโลกแล้วนั้น ตามสมควร
แก่ฐานนิยมเทอญ

กรมศิลปากร

๕ เมษายน ๒๔๘๐

คำปรารภ

เนื่องในการฉาปนกิจศพ นางอัม ชื่นสมทรง
คณะบุตรีตา พร้อมด้วยข้าพเจ้าผู้เป็นหลาน และ
เป็นผู้จัดการศพ มาปรารภว่า การบำเพ็ญกุศล เช่น
นี้ นอกจากบริจาคทาน วัชระ ฟังธรรมแล้ว ควรมี
อะไรแจกเป็นที่ระลึกแก่บรรดาญาติมิตร และท่านที่
เคารพนับถือ ซึ่งมาประชุมในงานนี้อีกสักอย่างหนึ่ง
เมื่อคำนึงไป ก็ไม่เห็นอะไรจะเหมาะไปกว่าการพิมพ์
หนังสือที่เป็นภาษิตเครื่องเตือนจิตเตือนใจ เพราะ
หนังสือเหล่านี้ย่อมมีประโยชน์ ผู้อ่าน ๆ ด้วยความ
พิจารณา ย่อมสามารถถือเอาเป็นคติ แล้วประ
พฤติตาม เพื่อถึงความดี ความเจริญได้ ฉะนั้นจึง
พร้อมใจกันจะพิมพ์หนังสือที่เป็นสุภาษิตแจกแก่ท่าน
ที่มาประชุมในงานนี้ตามความปรารถนา ได้ไปหาหรือ
คุณหลวงบริบาลบุรีภัณฑ์ หัวหน้ากองพิพิธภัณฑ ๖

กรมศิลปากร เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ช่วยหาหนังสือที่เกี่ยวกับภาษิต เครื่องเตือนจิตต์เตือนใจให้สักเรื่องหนึ่ง ท่านมิได้มีความรังเกียจ ได้ไปขอให้เจ้าหน้าที่ในหอสมุดแห่งชาติ ค้นหาหนังสือชนิดนี้ให้ เผลอได้หนังสือเป็นสุภาษิต เรื่อง “พาดิฉันน้อง” และ “พิเภกสอนเบญยกาย” จึงนำมาให้ข้าพเจ้าดูว่าจะชอบใจหรือไม่ ข้าพเจ้าพิจารณาดูแล้ว เห็นว่าหนังสือนี้เป็นหนังสือที่แปลกและเป็นคติเกี่ยวกับเรื่อง พี่สอนน้อง บิดาสอนบุตร ถ้าได้พิมพ์หนังสือขึ้นคงจะเป็นประโยชน์มาก เพราะคนเราย่อมมีพี่น้อง มีบิดามารดาและมีบุตรธิดา ย่อมต้องมีการแนะนำสั่งสอนเกี่ยวเนื่องกันอยู่เสมอไม่มากนักเลย จึงควรจะทราบไว้เป็นคติ และเป็นทางปฏิบัติ จึงตกลงใจพิมพ์หนังสือสำหรับแจกเป็นบรรณาการ ในการฉาปนกิจศุภโยมมาย ซึ่งเป็นที่รักใคร่เคารพนับถืออย่างยิ่งของข้าพเจ้า หวังว่า

หนังสือนี้ คงจะสำเร็จประโยชน์แก่ท่านผู้ได้รับไปบ้าง
เป็นแน่

อนึ่งในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณหลวง
บริบาลบุรีภัณฑ์ ผู้ช่วยทำความประสงค์ของข้าพเจ้า
ให้สำเร็จไว้ในบัดนี้ด้วย.

ด้วยอำนาจกุศลที่คณะบรรพตวิชาญาดิมิตร ตลอดจน
จนข้าพเจ้า ได้พร้อมใจกันกระทำในคราวนี้ ขอจง
เป็นผลสำเร็จแก่ท่านผู้ดั่งดั่งไป โดยสมควรแก่คติ
นิยมสัมมาเจตนาทุกประการ.

พระมหาเอิบ วัดประยุรวงศาวาส

หลานและผู้จัดการ

นางอิม ชื่นสมทรง
ชาตธ พุทธศักราช ๒๓๕๗
มรณะ พุทธศักราช ๒๔๗๕

ประวัติสังเขป ของ นางอิม ชื่นสมทรง

นางอิม นามสกุล ชื่นสมทรง เกิดเมื่อปีเถาะ
วันเสาร์ เดือน ๒ พุทธศักราช ๒๓๙๗ ชาติภูมิเดิม
อยู่ในตรอกสำรภี อำเภอคลองด่าน จังหวัดธนบุรี
เป็นบุตรนายภู นางอ่ำ ได้ทำการสมรสกับ นายชื่น
ชื่นสมทรง มีบุตรธิดาด้วยกันรวม ๘ คน คือ

๑. นายเทียน

๒. นางเป่า

๓. นายตุ๊ก

๔. นางทิพ

๕. นางทองอยู่

๖. นางชวดีดิลก (ชม)

๗. ถึงแก่กรรมเมื่อคลอดใหม่ ๆ ๘. นางแพ

ครั้นกาลต่อมาได้ย้ายภูมิดำเนาไปตั้งอยู่ถนนลาด
หญ้า ใกล้ปากตรอก วัดทองแดงเดิมนั้น และได้
ประกอบอาชีพทางทำสวน และค้าขาย ดำรงชีวิตโ
บายโดยดีมาอาชีวะเป็นลำดับมา ดำรงรับพระพุทธ

คำสอน นางอิมก็เป็นผู้มีศรัทธา มีศรัทธา และมีการ
บริจาคทาน เช่น รับอุปถัมภ์กุฎบุตรให้อุปถัมภ์
เป็นพระภิกษุ สร้างหนังสือโพธิ์มีกษิยธรรมชนิดใบ
ดาดอักษรขอม และสร้างหนังสือวิสุทธิธรรมวรรคอักษร
ไทย ๓ เล่มจบ ถวายไว้ในพระศาสนาเป็นต้น และ
ยังได้บำเพ็ญกุศลจริยาดีมาปฏินิบัติอื่น ๆ อีกตามสมควร
นับว่าไม่เสียที่ที่ได้บูชาตบพระพุทธศาสนา
ได้สุดกำลังแห่งหาคุณงามความดีไว้ได้ตามสติกำลัง
สามารถ

ครั้นอายุได้ ๘๐ ปี ก็เริ่มป่วยกะเสาะกะแสรเนื่อง
ด้วยโรคชราทุพพลภาพ บุตร ธิดาญาติมิตรได้ช่วย
กันประคับประคอง รักษาพยาบาล อาการก็มีแต่ทรง
กับทรุด พอถึงวันจันทร์ที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๘
ตรงกับวัน ๓๔ ค่ำ เดือน ๕ เวลา ๕.๒๐ น. ก็ถึงแก่
กรรมด้วยอาการอันสงบระงับ นับอายุได้ ๘๒ ปี

คำกลอนสุภาชาติ

เรื่อง

พาลีสอนน้อง

โคลง

๑ พระพุทธมรกดแก้ว เกศเพ็ชร
สถิตยประเทศไศเณตจ ดับร้อน
อินทร์องค์ทรงสร้างเสร็จ ดับคำดี พานา
พุทธฤทธิศักดิ์ศักดิ์สะท้อน เทพแล้งรังสรรค์ ฯ

๑ นบนิบัสรรพตัตถ์น พระพุเซ
พระขรรเมศร์เวทมนตรัมเท มากน้อย
พระปเคยกไพริสังเข ขอกราบ มาทเฮย
พระปิตุมารดาชัย นอบน้อมอาจารย์ ฯ

๑ อภิวันท์ภวรรคพร้อม พรหมาน

ทุกทิศเทพไทธถาน ท้าวท้าว
จอมกษัตริย์ประเสริฐดั่ง ดีบราชย์ เรืองนา
ขอพระเดชปกเกล้า กระทบมอฬันพันไทย ฯ

๑ ดักเคด้ามคบช้า ขอเชิญ

เทพทั่วธถานเทอญ เกิดให้
โปรดราชช่วยจำเริญ วังสฤษดี
โดยเรื่องบูรณได้ ว่าด้วยสัตว์ดี ฯ

๑ อุทิศให้ทศกัณฐ์แท่น เทียนทอง

เคียรพุ่มประทุมฉดอง เต็มแก้ว
กายแทนแว่นฟ้ารอง รับเครื่อง ด้การนา
ซัพช่วงดังดวงแก้ว เก็บไว้วนถวายเป็น ฯ

๑ สมนยาข้าศึกขัง เดิมนาม

แต่หนุ่มเป็นนายยาม อยู่แล้ว
คราวแก่โปรดชำระความ โดยชอบ
เป็นพระธรรมสาครแก้ว กล่าวถ้อยทางธรรม ฯ

๑ พระ พรหมประสิทธิ์ไชร် สัญญา บัทรนา

ธรรม ที่คดประชา ชอบถ้อย

ม โนแนอุเบกขา ค่ำกถาว กถัมภ

สาคร คู่ขำนวนน้อย หนึ่งข้าหลวงเดิม ฯ

๑ สอน กิตติบรรดิฐด้วย ไหวหาร

ทำ เทียบเปรียบโบราณ เรื่องนี้

ดำ แดงแต่งตามการ เดิมก่อน

นวน เปรียบพาดช้ ชาติเชื้อชายเดิม ฯ

๑ พา นรวอนตั้งต้น สุริยวงค์

ดี ฤกษ์อาศน์เอนองค์ โอฐอ้า

สอน สิทธิฤทธิแรงณรงค์ รอนัฟ แด้วพ่อ

น้อง สันทิคิดควรข้า พี่แด้วยอมตาย ฯ

๑ พา ต่พิลาปแล้ว โถมหวด

นร หนึ่งฟังคำควร คู่แก้ว

สอน สู้ดั่งทรมาสงวน งานเสงี่ยม ส่อง่าพ่อ

บุตร บบิคุเรศแล้ว ถูกตั้งระวัจตัว ฯ

๑ ขอยกยศบทกระบิรินทร์อันต้นต้น

นามพระยาพาดมีตระกูล
 เรืองจํารูญฤทธิเรงกำแหงฮัก
 ตั้งจักรกรรตทศทิศคิตชยาต
 เดชอำนาจตั้งพระภพมาฆดาณคัก
 ทุกทิศทั่วถวัลย์อภัพิตัก
 โอพารักโยธีกระบิรินทร์
 เป็นบุคควาตรีเนตรบรมนารถ
 คํารงราชย์รุ่งเรืองเมืองขัตติน
 กับนวดนาฏดารายพาพิรินทร์
 อมรินทร์อวยฤทธิประสิทธิ์พร
 มีพระอนุชาชื่อสุภวัพ
 ดีทักปเกรงหมดลดยดยอน
 แฉนคักรุหม่มารไม่ทานกร
 ทศทิศฤทธิตั้งทอนเวียงพระไทย
 เชอเป็นบุคควบิฑูรงค์องค์อาทิศย์

อิทธิฤทธิ์ผดักพระเมรุก็เอนไหว

เทพทุกชั้นฟ้าดูราโดย

ก็อวยไชยสรรเสริญเจริญฤทธิ์

แต่พาดพิงชายนันต์ด้วย

เพราะกำหนดด้วยราคจริต

จึงเมื่อน้องชายทำตายนิต

เป็นความผิดจริงใจมิได้แคลง ฯ

๐ ตั้งตำพระยาพาดิจะพินาศ

เมื่อต้องศรพรหมมาศนารายณ์แดง

เห็นศรวับจับศรด้วยกรแรง

ศรก็แกว่งอยู่ในกรจะรอนราญ

พระหัตถ์ซ้ายกรายกวกักอนุชา

พระหัตถ์ขวากุมศรแดงตั้งตำ

พร้อมบุตรอนุชานุมา

เข้ากราบกรานใต้ถ้ำด้วยชาดย์

พาดิอุบหลังแล้วตั้งตอน

ตามพระยาพานรผู้พิสมัย
 อย่าลืมคำจำกัดกำหนดใจ
 จะสอนให้ตามกระบี่ทวิยศ
 เจ้าจะเป็นเทือกทองแดงของพระบาท
 บรมนารถนาถาให้ปรากฏ
 จงตั้งจิตต์สุจริตอย่าคิดคด
 นึกกำหนดสารพัดให้จริงจัง
 สุจริตจิตต์เป็นอุเบกขา
 ตั้งสติใจไว้เป็นคู่ตราขันธ์
 ตัวเป็นใหญ่ใจเป็นเด็กไม่จรั้ง
 จงระวังไพร่พระสักร ฯ

๑๐ อนึ่งโสดจะทำคึกขยานักขาม

ไซ้ชายทรมเจ้าเป็นชายชาญสมร
 อย่าเสียชาติที่เป็นราชพานร
 จงตั้งวรอินทรียั้งพี่ชาย
 แนะข้อหนึ่งพึงจำคำเขมร

ถึงศักดิ์เจ้าจะดาพระสุริยฉาย
 อย่าควรวคิดรอดฤทธิ์นรงค์นารายณ์
 เป็นชาติชายไว้ชื่อให้ภษาชาญ
 จะทำศึกแล้วอย่าอีกโหมโมหันต์
 ดูเชิงชันพวกกระบี่โยชี่หาญ
 ที่จะล่าถ้าจะได้อย่าได้นาง
 จงครของการกตึกให้ตั้งความ
 แม้นไพร่คัตตออย่าชอบเชื่อ
 อย่าพนเผื่อเขาเป็นมิตรจงคิดขาม
 อย่าได้ยั้งเชิงหลงตะเถิงดัดวังาม
 กตความกตึกจงครกครอง
 ผู้ใดคัมชอบประกอบกิจ
 จงควรวคิดอนุกุลทูลฉลอง
 ใครพลาดพลั้งระวังด้วยช่วยประครอง
 เป็นท่านองตามธรรมเนียมประเพณี
 อย่าฉันทาชาชาติแถมมาคร้าย

ทั้งไพร่นายอย่างกระเบียดแด่เสียดดี
 แด่บรรดาข้าทูลละอองธุลี
 พ้อจงมีเมตตาเป็นประธาน
 จะคบมิตรแล้วจงคิดให้รอบคอบ
 เอาแต่ชอบเสียผิดคิดมานาน
 ที่คำคักคักรักเช่นอย่าเป็นพาด
 ที่สูงนักหากประมาณจงเจียมตัว ฯ

๑) อย่าทวงของอาจประมาณเขา
 อันตัวเราก็อยาให้ผู้ใดหวั
 อย่าได้พสุรยาเหตุนำให้เมามัว
 ชื่อว่าชั่วแล้วอย่าช้มาคม ฯ

๑) อนึ่งพอชอนเป็นทห้าม
 อย่าหยาบหยามบรมพงศ์องค์ด้นม
 อย่าควรข้ามพระปรมินทร์ด้วยดิ้นดม
 อย่าทุ่ถมท้าวไทไม่บังควร ฯ

๑) อนึ่งอนงค์นางในที่ใช้สรวอย

อย่าเพ็ดลนพลอยไกรระแอมและแย้มสรวด
 จะเจรจาตั้งไรจงใคร่ครวญ
 อย่าดามดวนเหาะเหาะและแทะแทะโถม
 เป็นบุรุษสุดสวัดดีให้สัดยชื้อ
 ถึงวณชื้อรักเชื่อบำรุงโถม
 พ่อผู้พงศ์สุริยันพันธุ์โพยม
 อย่าหักโหมด้วยโอรสการทั้งปวง ๙

๑๐ ขรรคชาข้าเฝ้าเจ้าพิภพ
 จงปรารภครึกครองซึ่งของหลวง
 เอาใจใส่ไต่ถามตามกระทรวง
 ดูห้ามหวงอย่าให้หายเสียตายแทน
 พระราชทรัพย์นับโกฏิโปรดประทาน
 พดทหารทั้งปวงอย่าหวงแทน
 ทั้งเสื้อผ้าสารพัดรัดอย่าแคด
 ตามแบบแผนชาวพระคลังระวง์การ
 พระประสงค์ตั้งไรให้สำเร็จ

ทุกสิ่งได้ร่ำพลเรือนเคื่อนทหาร
ให้รู้ครบทุกพนักงาน
ราชการเป็นร้อยจนผ่อนปรน ฯ

๑๐ อย่ามีจิตตฤษยาแฉะอาฆาต

พยาบาทของภัยไม่เป็นผล
ให้เป็นที่พักพาประชาชน
จงเจือใจไฟรพโยธา
ทำศรัทธาตามความจริงจึงทูลท้าว
อย่าแก่งกัถา ฆรุตและมุต
ไม่จริงใจแล้วอย่าได้เจรจา
ควรเป็นข้าบุญพระบาทบงสุ
พ้อหมั่นเฝ้าเข้าเฝ้าเป็นสวดี
ดสารพัดคัมภีร์อย่าไหลหลง
กตัญญูคู่ชีวิตจนปดิดบดง
รักษาองค์โอบอ้อมถนอมยศ
ท้าวชูปเตยงเพียงพูนพอดมพิศทวี

อย่าได้เริ่มศึกดีให้สูงเกินกำหนด

อชฌาตย์ไว้คมให้สมยศ

ให้เรียนกฎรักจิราชฎาร ๖

๑ จะเหาะเหินเดินย่นนั่งนอนนีก

เร่งระดึกพระคุณคิดจิตดีดมาน

สีโรคมประณมหัตถ์นมัสการ

เป็นกำแพงจักรพาหุไม่มีภัย ๗

๑ พี่อวยพรสอนเจ้าแต่เท่านั้น

ตามกระบี่พ้อหนาอชฌาตย์

พื้มกรรมจำตาเจ้าคาโดย

ขอมอบนครเวียงไชยประชาชน

ตั้งแถวขำเถืองดูภูวนารถ

บังคมบาทโดยงามครบสามหน

ขอฝากบุตรอนุชาทิศดาบุตร

ถวายพลแด่นมุตรสุดสักรรจ์ ๘

๑๐ ปางพระองค์พงศ์ถ่มนบรเมศร
ทรงตั้งเวชตร์ธำมธำชาธัญ
ขอโลหิตในอกอ้อมแมลงวัน
พอเจมขวัณปล่ายศรตามธัญญา ฯ

๑๑ จอมกระบี่ชู้ถัดถองเฉลย
มิขอคงชู้วงศ์เฉยเท่าเกศา
มีความผิดคิดกั่มมังคมดา
ให้ดับหน้าดับเนตรทั้งดับนาม ฯ

๑๒ พระตรีธัตถอบปลอบพระยาพานเรศร
ท่านเรืองเดชจรจบพิภพสาม
เชิญท่านอยู่เป็นผู้ใหญ่ในสงคราม
ช่วยกันตามโฉมฉายที่หายไป
เราแรมทางกลางเถื่อนเป็นเพื่อนแท้
ไม่รู้แน่เถยว่านางไปทางไหน
เชิญท่านช่วยอาสาอย่าบดโดย
เรามีได้ถือโทษอย่าโกรธเถย ฯ

๑ ศวรมีควรรขอพระเดชปกเกล้าแก้ว
 ได้ต้นแก้วเหลื่อจะขายเป็นชายเฉดย
 พระโปรตข้าขอบพระคุณเหมือนคุ้นเคย
 จะอยู่โยให้เขาเย้ยผิดตัญญา
 เพราะรักเมียเลี้ยงดัดยจึงต้องคร
 ให้จกรใจขายไปภายนอก
 รักสนิทผิดตัญญิดตัดชัว
 โอ้ตัวข้าคนผิดจิตต์เป็นพาด
 ถูกเขาเมียใครมิได้คิด
 เพราะเชื่อฤทธทงค์กตเทียวหักหาญ
 ชิงเมียจากเมืองพระยามาร
 กระทำการกรของกรรมร่ำร่ำมา
 อันความผิดคิดไปแล้วใจหาย
 เป็นเชือขายอย่าควรเคียงดูเยี่ยงข้า
 ถึงกองกรรมจำจิตต์ปัดชัว
 ในเวदानแล้วไม่เกิดตัวเคย ฯ

๑ พระกุมารพระกณดิ้นค้นพระแสง
 ฤทธิ์ศรแรงเหลือจะหน่วงแต่ตัวทรงเขย
 ด่งตำทรวงยังไม่มืรำเคย
 ศรด้วยแต่ไม่ขอรอช้า
 ขำรับผิดแต่พระองค์ผู้ทรงเดช
 จงโปรดเกศขอภัยให้แก่ข้า
 มิขอผิดคัดตามความสัญญา
 พระอินทร์ยมพรหมายังน่วยมรณ
 ไม่ขอเอื้อเพื่ออาตยาในชีวิต
 บรรจงจิตต์เบญจางค์แก้ววางศร
 ต้มลงตรงพักตร์พระศกร

ตามพระยาพานรเคียงประคอง ๖

๑ พระเขื่อนไธฐ่ออกว่าไธฮุนหา
 พิธธดาอยู่หลังฝากทั้งต้อง
 จงคงใจอำสำเภาละของ
 ตามพิณ้องบำรุงกัน

จงเจียมตัวกลัวพระราชอาญา
 พระเดชานุภาพปราบศัตรู
 ประเสริฐศักดิ์จักรเพชรเดชะพลัน
 มาดั่งหัตถ์อาธรรมอันขาด
 เจ้าอยู่หัวถึงฟังคำแล้วจำได้
 จงตั้งใจอาสาทรงอาตม
 ให้เดื่องชื่อภาชาวันหน้า
 ว่าทหารเอกองค์พระทรงธรรม
 ขอลาภยศร้อยล่าวรรคมีชัยเนตร
 จะพูนเทววิโยคเฝ้าเศกศักดิ์
 พระสยามทรงญาณโปรดปรานครัน
 วงศ์สุวรรณคเณศพิทยจะอาตมา
 ตั้งตั้งฟังสนกระแฉ่นเคียง
 เข้มดำเนียงคืบขึงสนดังธาร
 เป็นเทพบุตรสุดฤทธิ์อัครา
 ดับมาจนปางดังพิชิต ฯ

๑๑ จึ่งปรากฏเป็นบทแบบฉบับ

เกียรติศัพท์เพลงฟ้าทุกราษฎร์
เรื่องมิใช่ในศาลาพระบาท
เป็นคัมภีร์โดยศาสตรดัดมา
เป็นตัวอย่างปางอยู่จำเรณยศ
ยังปรากฏชักโปงจำหรับหล้า
ไม่รักชัพรักแต่ขอให้อาษา
อยู่ชั่วฟ้าดิน ฝน แดดมไฟ ฯ

๑๒ เรียมจำเรณูเรื่องนรินทร์กระบิรินทร์ราช

นามพระธรรมศาสตรคุณ
ประสงค์สอนผู้สอนอ่านวิจารณ์ใจ
ดัดได้เป็นบัญญัติประดาจน
สำหรับชายภายหน้าเป็นข้าท้าว
ทุกคำเข้าปฏิบัติอย่าขัดจน
รำพันสอนดังสิ่งมิ่งมงคล
ให้โศภณสารพัดร่ำจักษุ

พ้อหนุ่มน้อยหน่อเนื้อชมพู
 ประเสริฐสุดดังสอนต่างสงไผ่
 จงประจักษ์ควักจริงถึงความใน
 เจียดออกแทรกแจกเอาได้สอนกุมาร
 อันดมไคในโศกโยกมนุษย์
 ดังที่สุกตมด้นไม้ต้นหวาน
 น้าผิงรวงรตอวัยน้ำอ้อยตาล
 ไม่เปรียบปานชีวหาโอชาวด
 ประกอบคุณกายกิริยาอัชฌาไศรย
 ทั้งวาจาหน้าใจแจ่มหมดจด
 จงสอนคมสัณทศรสังวนกต
 ที่แบบบอกนอกบทบรรยาย
 เจริญอัชฌาอย่างดีเป็นที่ตั้ง
 จะนอนนิ่งยืนเดินอย่าเหมินหมาย
 เหมือนเกราะเพชรเจ็ดชั้นให้กัณกาย
 สำหรับชายเจริญอัชฌาจารย์

ภูมิที่ดอนพรที่ตั้งพ่อพันธุ์
 ใครเอ่ยอ่านขอให้มีความดี
 เตโชไชยในชมพูให้รู้ชัด
 จงกำจัดภัยกำจายให้หายจน
 เจนจำใจจริงทุกสิ่งด่อน
 แต่^{นี้}พนพรโอภาสตามด
 ให้ภัยโยยคั้งทุกสิ่งด่อน
 เสรีใจในพรด่อนนิพนธ์สิ่งรำพัน
 พึงทำเทียบท่านครูเล่าดำเนาก่อน
 แดงภาพยักด่อนโคตงเพลงพากย์ฉันท
 ด่อนเด่นนารเพราะพรังทุกสิ่งอัน
 ไม่ขอชนคู่เคียงดำเนียงสำนวน
 เหตุไฉนหาท่านเทียบจะเปรียบบร
 เหมือนโอษฐ์เสพแก้ไศกกำศรว
 หลายชานอ่านอ้างจางวิญจ
 นันเชิญชวนชิมกระสายละลายระโดน

ถ้วนเครื่องหอมพร้อมเสร็จเกสรดรรพ์
 แทรกอำพันชมดเชียงพิมเสนโสม
 กินแก้สรรพโรคที่ไศกโทรม
 จะสุโฉมให้จำเรณูเขิญอ่านเออ ฯ

๑ ตอนเสร็จพระธรรมดาศรสร้อง ตำราการ

ปฐวรศัพจนโหวหา	แห่งข้า
ไฉ่ดำหรับกับกุมาร	มีศักดิ์
เขิญอ่านวานข้าข้า	ชอบใช้ในตำนาน ฯ

๑ ออกเอยใครอ่านไฉ่	เอนดู
เขิญช่วยชมเชยชู	ชอบกับ
ฉลาดเฉดยเฉติมู	หาญถึง ตอนหา
จงพ้อหนุ่มน้อยน้อย	นงเผื่อนอนฟัง ฯ

๑ อักษรอ่อนศักดิ์	ดำแดง
เขียนรำคำเวียนแดง	เจ้าถ้อย
ข้อผิดคิดพอแจ้ง	แจกกระจำง ใจพ้อ
ว่าจบรบจำน้อย	หนึ่งนาคำสอน ฯ

พิเภกสอนเบญกาย

๑ พิ ดาปเล่าตุกแต้ว แดโถม
 เภก พักตร์หนักทรวงโตรม ไศกแด่
 สอน ดำดั่งดองโถม ดาญต์วาล์
 บุตร เบญกายหมายเหม ไม่ม้วยมาเมือง ฯ

๑ โอ้ดั่งล่ำรमारชื่อชื่อพิเภก
 โหรารัฐดีคัมภีร์เอก
 เติศในเดชไตรเพทพิเศษยา
 เมื่อทำนายทายลุ่มินทศพัศตร์
 พระยายักษ์เคื่องคิดจะเข่นฆ่า
 กุมภกรรฐ์อินทวิชิตคิดเมตดา
 ทูตขอโทษาพระยายักษ์
 สั่งให้ไล่ขับเสียจากเมือง

ให้เค้นเคื่องวิตกเพียงอกหัก
 มาปราสาทโศกสุดบุตรเมียรัก
 ชบพักตร์ไถ่กาน้ำตานอง
 ต่างระอื้นกตัญญูที่กรรแสง
 จึ่ง^๕แจ่ง^๕ส่อน^๕ดังเจ้า^๕ทง^๕ต้อง

จงตั้งฉนวนนางอยู่ปรางทอง
 เป็นกรรมของพี่แล้วจะขอตา
 เจ้าอยู่หลังฟังคำแล้วจำไว้
 ขยำ^๕ดิ^๕ใจ^๕เดียว^๕ว่า^๕เจ้า^๕มี^๕วงศ์^๕
 ทุก^๕เข^๕ย^๕เ^๕น^๕เขา^๕เห็น^๕กับ^๕ภ^๕รร^๕ดา^๕
 คราว^๕ชา^๕ศา^๕ต^๕ก^๕ย^๕น^๕ับ^๕จะ^๕อา^๕ย^๕
 เคย^๕ดำ^๕อา^๕ง^๕อย่าง^๕แต่^๕ก่อน^๕จ^๕ง^๕ผ^๕อ^๕น^๕ผ^๕ัน^๕
 แบ่ง^๕น^๕า^๕ม^๕น^๕เข^๕มา^๕ข^๕ม^๕ัน^๕ด^๕ิน^๕ท^๕ง^๕ห^๕ดา^๕ย^๕
 ให้^๕ร^๕ุ^๕จ^๕ก^๕ร^๕ก^๕เจ^๕ียม^๕เส^๕ง^๕ย^๕ม^๕กา^๕ย^๕
 แม^๕น^๕มิ^๕ตา^๕ย^๕ค^๕ง^๕จะ^๕พ^๕บ^๕ป^๕ระ^๕ส^๕พ^๕ก^๕ัน^๕ ๖

๑ ศรีศาอาศุรพุนเทวษ

ชดเนตรนองปรากฏนางกระเด็น
 เข้ากราบบาทภรรดาแล้วจาบัตย์
 อภิวันท์วอนทูลมุลคลี่
 จะอยู่ไยได้ทุกข์ชอกทุกข์ด้วย
 อยู่คงม้วยเม่นไปไม่บัดดี
 พระเคยโปรดสุขเกษมเปรมปรีย์
 ไ้อัครง^{๕๕}นี้จะเห็นใครขอไปตาม ฯ

๑. ตั้งตำราแต่เบญจกายซ้ายขวา
 คึงนางนาฏในลักรรค์ชั้นที่สาม
 วิไลลักษณ์พิศตรนิรคังเพ็ญงาม
 พยายามเขารุ่นจำเริญทรง
 ตั้งวงไว้ในปรากฏเหมือนนางแก้ว
 เป็นกรรมแต่ดวงน้อยจะพดอยผง
 ไ้อัครง^{๕๕}หนไหนจะเป็นองค์
 นางโคกทรงต้องทุกข์เข้าทับทรวง ฯ

๑. พระยายักษ์ยอหิตถัดมผัดปดอบ

เจ้าว่าชอบเชิงหญิงทุกสิ่งหวง
 จงอยู่^๕เคียงดูยาวิชาดวง
 อย่าเป็นห่วงกับพี่เจ้าครีธา
 อัน^{๕๕}ครั้ง^{๕๕}พี่จะไปไกลแล้ว
 น้องแก้วอยู่^{๕๕}หัด^{๕๕}ระวงหน้า
 ตั้ง^{๕๕}ว^{๕๕}น^{๕๕}อง^{๕๕}ค^{๕๕}ง^{๕๕}ค^{๕๕}ม^{๕๕}อ^{๕๕}ช^{๕๕}มา
 เ^{๕๕}ย^{๕๕}ง^{๕๕}ดู^{๕๕}ยา^{๕๕}ย^{๕๕}ง^{๕๕}เ^{๕๕}า^{๕๕}ว^{๕๕}อ^{๕๕}ย^{๕๕}า^{๕๕}เ^{๕๕}า^{๕๕}ค^{๕๕}ว^{๕๕}า^{๕๕}ม ๖

๑. อนึ่งนางสาวใช้ในปราสาท
 จะ^{๕๕}พ^{๕๕}ด^{๕๕}ง^{๕๕}พ^{๕๕}ด^{๕๕}า^{๕๕}ค^{๕๕}เ^{๕๕}ก^{๕๕}น^{๕๕}อ^{๕๕}ย^{๕๕}ค^{๕๕}อ^{๕๕}ย^{๕๕}ไ^{๕๕}ค^{๕๕}า^{๕๕}ม
 จ^{๕๕}ง^{๕๕}ไ^{๕๕}ว^{๕๕}เ^{๕๕}ห^{๕๕}ฟ^{๕๕}ง^{๕๕}ห^{๕๕}อ^{๕๕}ย^{๕๕}า^{๕๕}ว^{๕๕}ว^{๕๕}า^{๕๕}ม
 พ^{๕๕}ด^{๕๕}ไ^{๕๕}ห^{๕๕}ว^{๕๕}า^{๕๕}ม^{๕๕}ไ^{๕๕}พ^{๕๕}ร^{๕๕}เ^{๕๕}ค^{๕๕}ม^{๕๕}เ^{๕๕}ศ^{๕๕}ค^{๕๕}า
 อ^{๕๕}ย^{๕๕}า^{๕๕}ถ^{๕๕}ิ^{๕๕}อ^{๕๕}ณ^{๕๕}ิ^{๕๕}ด^{๕๕}เ^{๕๕}ป^{๕๕}เ^{๕๕}น^{๕๕}ช^{๕๕}อ^{๕๕}บ^{๕๕}ป^{๕๕}ร^{๕๕}ก^{๕๕}อ^{๕๕}บ^{๕๕}ด^{๕๕}ั^{๕๕}ย^{๕๕}
 ร^{๕๕}ว^{๕๕}ง^{๕๕}ไ^{๕๕}ว^{๕๕}เ^{๕๕}ใน^{๕๕}ส^{๕๕}ว^{๕๕}ธ^{๕๕}ด^{๕๕}ิ^{๕๕}ร^{๕๕}ก^{๕๕}ษ^{๕๕}า
 เ^{๕๕}ป^{๕๕}เ^{๕๕}น^{๕๕}ธ^{๕๕}ค^{๕๕}ร^{๕๕}ท^{๕๕}ช^{๕๕}ว^{๕๕}ท^{๕๕}ว^{๕๕}น^{๕๕}ิ^{๕๕}ท^{๕๕}า
 เ^{๕๕}ห^{๕๕}เ^{๕๕}ม^{๕๕}ิ^{๕๕}อ^{๕๕}น^{๕๕}าง^{๕๕}ก^{๕๕}า^{๕๕}ก^{๕๕}ิ^{๕๕}ก^{๕๕}ด^{๕๕}ก^{๕๕}บ^{๕๕}ค^{๕๕}ณ^{๕๕}ช^{๕๕}ร^{๕๕}ร^{๕๕}พ^{๕๕}
 ท^{๕๕}ิ^{๕๕}ก^{๕๕}ร^{๕๕}ุง^{๕๕}พ^{๕๕}า^{๕๕}ด^{๕๕}ธ^{๕๕}อ^{๕๕}ณ^{๕๕}อ^{๕๕}ุ^{๕๕}ษ^{๕๕}า^{๕๕}ค^{๕๕}ิ^{๕๕}ท^{๕๕}า^{๕๕}ว

เชอว่ากตัวควรจะชมกมลัน
กฤษณาส่อน้องของดำคัญ
จงผ่อนผันเถอเอาไว้ที่ไต้การ ฯ

๑ พิศโฉมเบญกายเสียดายนัก
โอ้ดูกรักเป็นกำพร้าน่าสงสาร
อันสัตว์รักด้วยชายหมายประมาณ
หญิงชั่วว่ดาร์ชายชั่วว่ดอกล่อกล่อกสุชา
เจ้าเป็นบุตรสุดรักของบิดุเรศ
ตั้งดวงเนตรควรมองอยู่เบื่องขวา
เจ้าจงจำคำคิดถึงบิดา
จะเจราตุกนึ่งแตะนอนเดิน
อิริยาบถดีเป็นที่ยัง
รักษาสังคตย์สุดสรวรเสวีญ
ตำรวมเนตรดังเกตุใจอย่าได้เมิน
นุ่งประเชินห่มเจียมแต่งี่ยมจน
ดังวงงามยามอัมภักพิณาคิ

อย่าหมายมาตर्फิ่งผู้ใดไม่เป็นผล
เห็นหน้าแต่แม่ตูกันด้องคน
จะจัดกันไปข้างหน้าสารพัน ฯ

๑ เบญกายกอดบาทอนาถแน่
ก็ไศกแซ่ส่งเลี้ยงต่างกระด้น
พร้อมพี่เลี้ยงดูรางค่านางกำนัด
ตะออนอันโอดเลี้ยงลำนึ่งครวญ ฯ

๑ ตรัสดาว่าโอ้พระโพธิ์สัตว์รศักดิ์
คงดวงจันทร์แฉ่มฟ้าเวหาหวน
พระจรพรากจากไถตใจรัญจวน
จะส่งวนษ์พี่ไค้ทำไมมี ฯ

๑ เบญกายว่าพระจอมกระหม่อมแก้ว
พระดับแล้วดูขอลาไปเมืองฉวี
จะอยู่ไยให้ยักษาท้ายาย
ไม่ถึงที่แต่กรรมต้องจำตาย ฯ

๑ นางสาวใช้ว่าเนกเศวตฉัตร

ดำริพิตรเที่ยงธรรมสุดมั่นหมาย
 รู้ทุกสิ่งจริงประจักษ์ที่ทักทาย
 ได้ดะบายพึงบุญพระคุณเย็น
 พระทัยเหมือนน้ำในโอโนคาต
 จากปราสาทแก้วที่ไหนจะได้เห็น
 จะอาดูรพูนทอวน้ำเนตรกระเด็น
 ไม่วายเว้นไศกศัลย์ถึงพันปี ฯ

๑ พระยายักษ์เหล็กห้ามที่ความไศก
 อย่าวิโยคร่ำร้องไม่ต้องที่
 ประโตมปลอบจวนพระบุตร
 จำเรณูศรีวันทรงเจ้าจงจำ
 จะเป็นสาวคราวไศกรักษาคักดี
 ให้รู้จักข้อผิดคิดข้อชั่ว
 จะเจรจาอย่าให้คนเขาเคืองคำ
 ถ้าจะทำสิ่งไรให้พิณิจ
 จะนุ่งผ้าทาบึงแฉะแต่งองค์

พอด้มทรงตำรพัตรอย่าตัดจริต
 งามยศมารยาตรทงผาดพิศ
 อย่าคบคิดคนพาดันดานโกง
 ทศกรรฐเจ้ากรุงดุงของเจ้า
 เป็นคนเมาราคะจะตายโง
 ทำโมโหโกรธาบ้าดำโง
 โป้งโหยงหยาบซ้ำทำสาธารณ
 พ้อทุดเขอดตามชื่อมาถือโกรธ
 พิฆาตโทษถึงชีวิตจะคิดผดาม
 จะอยู่ไยได้ขับให้อัปรมาณ
 ไปเป็นข้าพระอวตารเต็มพระทัย
 แม้ศรีวิ้งฟั่งสอนบิตรดั่ง
 เจ้าอยู่หลังดุงอาอัชฌาณ
 อย่าประจบคบหาเวียนมาไป
 อยู่แต่ในปรางค์มาศราชวิ้ง
 อย่ารู้เห็นเป็นใจได้อำตา

ตรีชดาเบญกายอยู่ภายใต้
 จงขอคำจำไว้ให้ระวัง
 เชิงเขาซึ่งดงป่าบิดา
 จำเืบออกตกยากลำบากแล้ว
 โอ้ตุ๊กแกรักตัวกลัวอดสู
 จงครองเกรงตริกกรังดังศัตรู
 เจ้าเร่งรู้ระวังองค์ให้จงควร
 เป็นศัตรูมีศักดิ์ให้บริสุทธิ
 แม่เป็นบุตรองค์เดียวบิดาส่งวน
 อยู่ปรารภมาศราชวังเปล่งปลั่งหวด
 จะวิญจวนเจ็บจิตต์เพราะบิดา ฯ

๑ เชอตรีตั้งบุตรสาวเมื่อคราวต่าง
 กำหนดนางแน่นน้อมอยู่พร้อมหน้า
 แก่ดั่งดั่งสอนผ่อนผันเป็นขึ้นมา
 ทั้งทาสีทาสีแต่สาวใช้
 เมื่อคราวมีผู้เมื่อทุกข์โศก

สำหรับโลกทั่วหัตถ์อัชฌาตย์
 คราวเคราะห์ร้ายนายโกรธจะโทษใคร
 โทษเอาใจตัวเองไม่เกรงนาย
 จงฝากตัวกตัญญูคิดให้ชอบ
 ตามระบอบโบราณประมาณหมาย
 ขาดเพราะรักเจ้าบ่าวรักนาย
 อันเรื่องร้ายนอกในระไวระวัง ฯ

๑๖ จงล้นยศชื่อล้นนามภักดีรักนาย
 อย่ามองหมายถมทับเมื่อดับหง
 ให้รู้เก็บรักกันฉันหรือยัง
 ถ้านายสั่งทำการอย่าคร้านแซ
 แม้นนายทุกข์เจ้าอย่าดูขเกษมเพียง
 จงคอยเคียงหนึ่งนึ่งฟังกระแฉ
 ถ้าอยู่ไกลไม่ทันจะผันแปร
 แม้นนายไข้อย่าได้แซให้ข้าเขื่อน
 ตัวเป็นข้าอย่าให้ผ้าเหม็นสาบได้

ระวังระไว่นุ่งเจียมพอเทียมเพื่อน
ไพร่ผู้ดื่มน้ำจนพลเรือน
ก็แม่นยำเหมือนกันสิ้นกินกับการ ฯ

๑ ตัวเป็นหญิงดังไรไม่สันทัด

ให้เจินจัดในทำนองของคาวหวาน
ถึงจะเป็นเจ้าจอมหม่อมพนักงาน
คงไปรดปราณได้ชื่อเป็นมิดดี
ตำรพัตร์หัดให้เห็นเป็นวิชา
เขาย่อมว่าชาววังข้างบายศรี
รู้ไวเผื่อเมื่อหน้าได้ด้าม
ถึงเป็นท้าวผู้หญิงอย่างท้าว

คุจัดแจงแต่งหาโภชาหาร
พนักงานของดัดศรีแม่นยำผิว
ให้เกรงกราบด้ามเป็นทักตัว
รู้ฝากตัวรักกายเสียดวยงาม ฯ

๑ ขรรมนิยมนางวางไหนให้เป็นหนึ่ง

อย่ารำพึงตรึกตรองเป็นสองตาม
 อย่าถือใจโหดหงว้างทรงงาม
 เมื่อยามล้าก็ยังด้วยตำรวยทรง
 เหมือนสายหยุดสุดสายก็หายหอม
 พวงพยอมมดีตามหาหง
 เมื่อยามเย็นภุมเรศเจตรประจง
 พิศวงอยู่ด้วยกลิ่นถวิลวอน
 ครันโรยร่วงพวงผลาก็คดาคดาด
 แรมนิราศร้ายเร่ทุกเกสร
 มีต้นคงทรงช่ออรชร
 หม่อมมรเหมื่อนชายที่หมายเซย ฯ

๑ เป็นหญิงดีมีขันธารักษาคัว
 รู้ฝากตัวชายไม่ร้างนางเอ๋ย
 แม้สัตว์ดีจริงไม่ทิ้งเคย
 เราก้เคยได้รู้เช่นได้เห็นเชิง
 ดอนดังดีที่ชั่วไว้วอน

จงฉันผ่อนเข้าคำอย่าทำเหตึง
 ตกลำบากยากจนจะปั่นเบ็ง
 แดกกระเจิงจากผิวเพราะตัวทำ
 อย่าโทษชายตายชั่วอยู่ตัวหญิง
 แม้นดีจริงชายคงชูปอุปถัมภ์
 คบชายชั่วพาตัวยับยั้ง
 ถ้าชอกช้าบุบผตายไม่หายเลย ฯ

๑ เป็นนารีที่จำเริญบำรุงร่าง
 จงดำอาจเยี่ยมตะอาคณตาดเนตย
 ให้หอมหวานชวนชื่นรื่นรำเพย
 ชอบชายเขยชมเชิงตะเตงโถม
 ดมผัดส้มรูปรงค์แดกดินเคียง
 ให้เท่เที่ยงเครื่องประดับสำหรับโฉม
 เป็นที่ชื่นหมื่นชายหมายประโถม
 จะน้อมโน้มนำเด่นหัดนิทนาน
 ถ้าทำคัมภีร์สมาสวามิภักดิ์

ถึงนิราก็คงจะดังสาร
 ออย่ารู้มากปากกต้ำทำดำนาย
 เหมือนผลจานหน้าตัวให้มัวมอม
 แม้นทำด้อมช้อบรกายศ
 อยู่ปรากฏตัวตายไม่หายหอม
 ถ้าทำร้ายชายร้างค้องหมางตรอม
 จะพาผอมเผือดชู้บผิดรูปทรง
 ทำเด่นตัวจนผัวมีเมียน้อย
 หึงกระบอยบ่นบ้ำว่าด้อมหลง
 ถูกเด่นให้เตดมงมงวรวง
 พาโดตงโทษชายแต่ฝ่ายเดียว ฯ

๑ อันจิตต์ชายได้หนึ่งรำพึงต้อง
 ตามทำนองนอนนึกตริกเนตยว
 ้นำมากปตาไม่ตายว่ายากดมเกดยว
 ด้ายน้ำเขียวชอบมัจฉาในถ้ำชต
 เป็นเมียหลวงหวงหึงเด่นหา

เหมือนพาดพาทย์รำพึงไม่มีผล
 สรรพดีบ่ร่วมงานการของคน
 ทั้งผู้คนพาดตำว่ากระทบ
 เขาย่อมว่าล้ำมานัยผจวนผิว
 ไม่ไว้ตัวเมื่อน้อยจะพลอยคบ
 ฐูกัดเกิดเมื่อน้อยคอยนอบนบ
 จงปรารภรักผิวของตัวเดิม
 ถึงเดี่ยทองเท่าตัวผวยาแล
 ทำไมเมื่อน้อยน้อยปลอญให้เหิม
 ใครพลั้งพลาดขาดเหลือช่วยเจือเติม
 จงดั่งเดิมสอนให้ชอบปดอบไว้ไซ้
 อันแม่เรือนเหมือนแม่เมื่อน้อยหน
 ศิษย์กับครูกรรมดาอัธมาลัย
 เขาก็จิตต์คึดเจ้าเราก็จ
 รักกันไว้ดีกว่าซึ่งระวังรัก
 ถ้าเขาชื่อเราชื่ออย่าถ้อยศ

แม้ใครครคราก็คมอยู่ในฝัก
 ชอบจะไ้ได้เชือดเด็ดจิ้งจก
 ให้รู้จักแจ้งอ่อนผ่อนปัญญา ฯ

๑ แม่นมกรรมคำต้องเป็นเมี้ยน้อย

เมี้ยนหวดงกอยหยิบผิดด้วยอิจฉา
 ถึงทำดั่งเป็นร้ายหมายนิทา
 จงอุตุล้าให้ฝากตัวเจ้าผู้ไว้
 ทำให้ชอบมอบตัวเช่นทาส
 ให้ท่านมีเมตตาอุชฌาย
 จงตงจิตคึกคิประจบให้สับใจ
 ตัวเป็นไทยก็เหมือนทาสชาติเมี้ยน้อย
 มันเจ็บใจไม่ชั่วผู้ของเขา
 เหมือนแกตั้งเอาไฟเจ้าที่ผอย
 ทงเมี้ยนหวดงดั่งว่าราชาผอย
 แต่เห็นมากกว่าร้อยย่อมเรอวัง ฯ

๑ เป็นสัตว์มีศักดิ์ควรระวัง

คะเนนิกอยู่เป็นนิคยจิตต์ลัมหัง
 แม้นเมื่อนั้นประมาทวณพลาตพตัง^๕
 ชายจะชิงหญิงจะชิงช้วนเป็นเชิง
 ถ้ายากจนไปข้างหน้าคิดค้าขาย
 อย่าเสียตายตมต้อยขอให้ถึง
 ช้อก่ง่ายขายก็คดองด้วยค้องเชิง
 ปลุกเป็นเพิงนำถั่งนังร้านชำ
 หญิงเรียกแม่ชายเรียกพ่อขอให้ช้อ^๕
 ผู้ใดหรือจะไม่ชมว่าคมชำ
 ถ้าปากร้ายขายคำจ้าวรยา
 ฟังนำคำคนก็คิดเลื่องระคาย ฯ

๑ อันวาจาอันณาดัยไม่ลงทุน
 แต่มีคุณเป็นประโยชน์ไม่โหดหาย
 ถ้าพูดผิดคิดเข้าคิดดอบตาย
 ทั้งหญิงชายเหมือนกันดำคัญ^๕ดิน
 อาวุธใดในพิภพไม่ตบปาก

ถึงน้อยมากพันฟาดขาดเป็นดิน
จะเป็นต้นก็แตกถกกันกานกิน
ในโลกดั้นด้ามภพจบเจรจา ฯ

๑ จะว่าด่อนอ่อนเลี้ยงแต่เพียงตั้ง
เจ้าจงฟังเริ่มเรื่องไปเบื้องหน้า
อันองค์ท้าวทศพัศตร์หลักดงกา
พระชันษาแก้วจึงจะถึงกาล
โอ้เกาะแก้วดงกาเคยผาตุ้ก
แฉ่นด้นูกดิ่งดาอกิ่งสัดถาน
ปราวังทุมกุดตุ้กแน่นเมืองวิมาน
ตั้งแต่งพานโอบาตในชั้นพร
๕ คังแต่นมแต่นับจะดับแล้ว
โอ้แท่นแก้วที่บรรหมบรรจกรณ
พระยี่ภู่เคยเชนยนอน
ช่องบัญญัติชานกันดับแด
แลดับนับเวไถจะไถดแล้ว

โอ้ตุ๊กแกวเบญจกายอุยู่กับแม่
 จงฝากตัวหาดีไทยให้ดูแด
 พวกสาวแต่เคยอยู่รัยฝากตัว
 เจ้าจงจำทำนายไปภายหน้า
 เมืองตงกาเพตงใหญ่จะไหม้ทั่ว
 พระยายักษ์ไม่รู้ลึกถ้ำนั้นกถัว
 นิมิตรชั่วในตำราทำนายร้าย
 ท้าวถามทูลตามชื่อถ้อยคำหวั่น
 เรอแกดังกตบตเคียดไม่เหือดหาย
 หวงหิงษ์นางผู้ดำวุ่นวาย
 ตัดตายตัดเป็นไม้เหี้ยนกัน
 ชาวตงกาจะเป็นข้าอุยู่เยศ
 เจ้าดังเกตจงจำคำให้มัน
 องค์พระรามฤๅษีพ่อชั้น
 นารายณ์ภาคจากถ้ำวรรคแดงนาง
 อันองค์พระลักษมีผู้ดำแม่

องค์นั้นแน่เจ้าย่านกวางขวาง
 จงฝากตัวท่านไว้ใช้พดางพดาง
 จะได้อ่างภายในน้ำห้วงเดิม
 นางใช้ดอยอ้อมมาด้อยให้สนิท
 ดุจวิศดของกษัตริย์เป็นฉัตรเฉลิม
 ดีดาคกแต่ดีจตามดงครามเดิม
 มารอเริ่มแรมร้างอยู่ฝั่งชล
 ไปถวายถวายเป็นข้าดงามภักดี
 ทูลทรงสัจดีให้ท้าวทราบอนุสนธิ
 เด็ดจด้วยโยชกระบัต
 จงถนอมถนอมธรรมรับรุดมา ฯ

๑ ได้ฤกษ์ดีคืบเอ็ดพอเด็วจดอน
 เผยบุญชรดุในท้องพระเวหา
 ดาวก็เดือนเดือนก็ดับบรรพดา
 ได้เวดาเพชรฤกษ์จำเวียนยาม
 ท้าวจัดแจงแต่งตัวไปตรมเพศ

ร่ายพระเวทพระมนตร์จุบคำรบด้าม
 ประณมให้คัมภีร์น้อมนิกพระนาม
 เตะชะความอธิษฐานบันไดดัด
 อำนาจพระบารมีบรมเศียร
 ดยองค์แผ่แสงกายทุกขุมชน
 ให้หอมทวนด้นทิพย์สู่คนรับ
 มาเอิบอาบซาบสกลตำราญกาย
 ให้เหตุนั้นเป็นมัทศัศจรรย
 แสงน้อสน์ไซค์ช่วงวิเชียรฉาย
 บันไดให้คัจฉอยพลอยพระพาย
 หอบเหาะหายข้ามมหาจักร
 กุมกระบองต้องฟ้าด้วยด้ามารถ
 โดยอำนาจบุญฤทธิ์มหิศร
 น้อมเกศนมัสการพระผู้กร
 ดยว่อนดงหน้าพระพดาเหย ๖

พิมพ์ที่โรงพิมพ์พระจันทร์ กรุงเทพฯ พระนคร
นายสมิธ ทรัพย์สุขุม ๕ ถนนวิภาวดี
๒๔.๕. ๒๔๘๐